

Tartu Ülikool
Humanitaarteaduste ja kunstide valdkond
Eesti ja üldkeeleteaduse instituut
Eesti keele osakond

Liis Reile

Tartu Ülikooli välistudengite motivatsioon ja hoiakud eesti keele õppes

Bakalaureusetöö

Juhendaja professor Birute Klaas-Lang

Tartu 2016

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Keeleõpe sotsiolingvistikas	6
1.1. <i>Teine keel või võõrkeel</i>	6
1.2. <i>Keele omandamine või õppimine</i>	7
2. Motivatsioon teise keele õppes	8
2.1. <i>Integratiivne ja instrumentaalne motivatsioon</i>	9
2.2. <i>Sisemine ja välimine motivatsioon</i>	10
2.3. <i>Amotivatsioon ja demotivatsioon</i>	11
3. Hoiakud teise keele õppes	13
3.1. <i>Hoiakute mõõtmine</i>	14
4. Tartu Ülikooli välistudengite motivatsioon ja hoiakud eesti keele õppes	15
4.1. <i>Meetod</i>	15
4.2. <i>Valim</i>	16
4.3. <i>Tulemused</i>	17
4.4. <i>Arutelu ja järeldused</i>	24
4.5. <i>Võimalik edasine uurimissuund</i>	28
Kokkuvõte	29
Kirjandus	31
Motivation and attitudes towards learning Estonian of the exchange students at the University of Tartu. Summary	34
Lisa	36
<i>Küsimustik: motivatsioon ja hoiakud eesti keele õppes</i>	36

Sissejuhatus

Käesoleva bakalaureusetöö teemaks on motivatsioon ja hoiakud eesti keele õppes. Täpsemalt on töö eesmärgiks teada saada põhjuseid, mis motiveerivad ja ei motiveeri Tartu Ülikooli (TÜ) välistudengeid eesti keelt õppima. Lisaks on tähelepanu all ka hoiakud ehk välistudengite suhtumine eesti keelde ja selle õppimisse.

Motivatsiooni ja hoiakuid keeleteaduses on uuritud varem nii Eestis kui ka mujal. Eestis on sellega peamiselt tegelenud Birute Klaas-Lang, Kristiina Praakli, Martin Ehala, Anni Tammemägi ja Karin Niglas, kes on uurinud sihtkeele riigis elavate õpilaste motivatsiooni ja hoiakuid. Klaas-Lang ja Praakli (2015) uurisid eesti keele oskuse vajalikkust vene koolinoorte arvates. Nende oluliseks tulemuseks oli, et 9. klassi koolinoore jaoks on eesti keelele vaid instrumentaalne väärtus ehk keeleõpe on seotud praktiliste, kasu saamise eesmärkidega. Vene koolinoortel on vähene integratiivne motivatsioon ehk huvi eesti keele kõnelejate ja kultuuri vastu, eesti keele jätkusuutlikkus võrdluses maailma suurkeeltega seatakse kahtluse alla.

Eesti keele jätkusuutlikkus on oluline märksõna ka Ehala ja Tammemäe (2012) uurimuses. Inglise keele tähtsus ja kasutus eestlaste hulgas on aastatega kasvanud, mida näitas ka koolinoorte seas tehtud longituuduuring (Ehala, Niglas 2004; Ehala, Tammemägi 2012). Tulemustest selgus, et integratiivsest aspektist väärtustasid eesti koolinoored siiski eesti keelt, aga instrumentaalsest aspektist lähtuvalt just inglise keele oskust.

Klaas-Lang *et al.* (2015) on teinud Eesti, Läti, Leedu, Soome, Iirimaa ja Kanada riigikeeleõppe võrdleva uuringu, milles on käsitletud muu hulgas samuti õpilaste hoiakuid ja motivatsioone. Eesti, Soome, Läti ja Leedu juhtumianalüüside põhjal väidavad autorid, et muukeelsed õpilased on riigikeele õppimiseks motiveeritud, kuid ennekõike on motivatsioon instrumentaalne.

Peale selle on uuritud, mida arvavad eesti keelt õppivad välismaalased mujal maailmas Eesti ja selle keele kohta. Eesti Instituudi eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe programm toetab eesti keele õpet välismaa ülikoolides ning on korraldanud küsitluse, et teada saada õppurite hinnanguid (EKKM 2012). Leiti, et eesti keele õppimisega seoses

väärtustatakse eelkõige pragmaatilist aspekti. Eesti Instituudi 2016. aastal tehtud küsitlus näitas aga ka olulisel määral integratiivset aspekti eesti keele õppes.

Mitmed välisautorid on samuti antud teemavaldkonda uurinud, kuid eeskätt on uuritud rahvusvahelisi õpilasi, kes on läinud välismaale keelt omandama. Näiteks Allen (2010) on uurinud keeleõppe motivatsiooni üliõpilastel, kes õppisid lühikest aega välismaal. Uurimusest selgus, et nende keeleõppe motivatsioon oli peamiselt lingvistiline (et õppida prantsuse keelt) ja pragmaatiline (keeleoskus kasulik tulevikus karjääri seisukohast). Kormos *et al.* (2014) on rahvusvahelisi õpilasi Suurbritannias uurides leidnud, et nende keeleõppe motivatsioon oli tugevalt instrumentaalne. Vähe on uuritud vahetusprogrammides osalejate (nagu seda on nt TÜ välistudengid, kes osalevad Erasmuse õpirände programmis) teise keele õppe motivatsiooni ja hoiakuid.

Käesoleva töö käigus uuritakse eelkõige välistudengite motivatsiooni keeleõppes. Põhilised uurimisküsimused, millele püütakse vastused leida, on järgnevad:

- a. Mis motiveerib välistudengeid eesti keelt õppima?
- b. Mis ei motiveeri välistudengeid eesti keelt õppima?

Toetudes varasematele uurimustele, võib eeldada, et keeleõppijate motivatsioon on üldjoontes integratiivne või instrumentaalne. Töös uuritakse keeleõppimise põhjuste abil kumb neist valdavalt esineb. Seetõttu võiksid konkreetsem uurimisküsimus ja täpsustav hüpotees olla sellised:

- c. Kas välistudengitel esineb eesti keele õppes rohkem integratiivset või instrumentaalset motivatsiooni?

Hüpotees: TÜ välistudengitel esineb keeleõppes rohkem instrumentaalset motivatsiooni.

Töö käigus koostas in sotsiolingvistilise küsitluse (vt Lisa), millega uurisin välistudengite motivatsiooni ja hoiakuid eesti keele õppes. Eesmärgiks oli teha kvantitatiivsem uurimus, kuid kogutud andmete põhjal oli mõistlik analüüsida andmeid pigem kvalitatiivselt. Selle töö seisukohast on hea teada kolme motivatsiooniliiki, mida kasutati küsitluses ja samuti tulemuste analüüsis. Nendeks on Gardneri (1985b: 51) klassikalise jaotuse kohaselt integratiivne ja instrumentaalne motivatsioon ning neile nii-öelda vastandlik amotivatsioon (Ryan, Deci 2000: 61)/demotivatsioon (Dörnyei 2001:

51). Viimased on küll oma definitsioonilt mõnevõrra erinevad, kuid mõlemad on pigem keeleõpet pärssivad tegurid, mistõttu on neid küsitluses arvestatud ühe liigina. Eelmainitud motivatsiooniliikidest saab lähemalt lugeda järgnevast peatükist "Motivatsioon keeleõppes".

Uurimus on jaotatud neljaks peatükiks, millest esimesed kolm keskenduvad teoreetilisele materjalile ja viimane on empiiriline peatükk. Esimeses peatükis räägitakse lähemalt keeleõppesotsioloogias, teises motivatsioonist ja kolmandas hoiakutest teise keele õppes. Neljandas peatükis uuritakse TÜ välistudengite motivatsiooni ja hoiakuid eesti keele õppes, seejuures on toodud küsitluse ja valimi kirjeldus, tulemused, arutelu ning järeldused.

1. Keeleõpe sotsiolingvistikas

Keeleõpe on kahtlemata keeruline ja mitmekülgne protsess, mis seob endaga mitmed erinevad teadusharud nagu psühholoogia, psühholingvistika, sotsiolingvistika ning haridus. Keeleõppe uurimisel tuleb tähelepanu pöörata nii õppimisele kui ka õppijale, sealjuures kirjeldada õppija keelekasutust ning näidata, kuidas see ühtse süsteemina töötab. Keele omandamise protsessi vaatlemisel on oluline arvesse võtta õppija-väliseid (ehk sotsiaalseid) ja õppija-siseseid faktoreid. (Ellis 1994: 9, 15–18) Peale selle on eriti tähtsal kohal õppijate individuaalsed erinevused, näiteks motivatsioonis, hoiakutes, verbaalsetes ja visuaalsetes võimetes, strateegiate kasutuses, töömälu mahus ning kognitiivsetes stiilides/mustrites (ingl *cognitive styles/patterns*). Neist viimane on uurijatele märkimisväärset huvi pakkunud ja kirjeldab psühholoogias seda, kuidas keegi tavapäraselt tajub, organiseerib, analüüsib, meenutab informatsiooni ning kogemust (Ellis 1994: 18, 471; Pinto 2009: 195–196). Keeleõpet mõjutab veel vanus, sugu ja isiksus (Ellis 1994: 472). Käesolevas töös on põhirõhk just motivatsioonis ja hoiakutel.

1.1. Teine keel või võõrkeel

Sageli eristatakse keeleõppe uurimisel *teise keele* (ingl *second language*) ja *võõrkeele* (ingl *foreign language*) omandamist. Põhiline erinevus seisneb selles, et teise keele õppimisel on keelel oluline koht ühiskonnas. Seevastu võõrkeeleõpe toimub enamasti eeskätt just klassiruumis ega ole ühiskonnas sotsiaalselt nii tähtis. Sotsiolingvistikas üldiselt on rohkem kasutusel mõiste *teise keele omandamine* (ingl *second language acquisition*, SLA), sest praegu ei ole neutraalset mõistet, mis kataks mõlema õppimise tüübid. (Ellis 1994: 11–12) Näiteks selle töö seisukohast rääkides on eesti keel välisstudengitele kindlasti võõrkeel ja nad õpivad seda suuresti just kursustel ning klassiruumis. Samal ajal elavad nad Eestis ja on seega osa ühiskonnast, mistõttu võib seda lugeda teise keele omandamiseks. Antud uurimuses on seetõttu põhinetud töödel, mis kirjeldavad nii võõrkeeleõpet kui ka teise keele omandamist.

1.2. Keele omandamine või õppimine

Keeleõppe uurimisel on oluline teada, et nii mõnedki uurijad teevad vahet keele *omandamisel* (ingl *acquisition*) ja *õppimisel* (ingl *learning*). Maisla (2014: 21–22) on välja toonud, et teise keele õppimise ja omandamise teooriatel on pikk ajalugu, aga peamised selle uurimist mõjutanud õppimiskäsitlused on biheiviorism ning kognitivism. Neist esimese käsitluse kohaselt on õppimine uute harjumuste ja käitumisviisi kujundamine, kuid vastukaaluks eelmisele pööras viimane tähelepanu inimese kognitiivsetele võimetele teadmisi töödelda. Näiteks Krasheni (1981: 1–2) järgi on omandamine alateadlik keele nii-öelda üleskorjamine olles vastavas keelekeskkonnas, ja õppimine viitab teadlikule keeleõppeprotsessile. Selle teooria kohaselt on võimalik õppijatel omandada ja õppida keelereegleid sõltumatult ning erinevatel aegadel. Samas ei rõhuta mõned autorid (nt Ellis 1994, Pool 2007) oma töödes seda eristust, niisiis on ka käesolevas töös kasutatud mõisteid *omandamine* ja *õppimine* samatähenduslikult. Õppimist käsitatakse osana mitmeastmelisest omandamisprotsessist, aga omandamist võib vaadelda nii protsessi kui ka selle lõpptulemusena (Pool 2007: 14).

2. Motivatsioon teise keele õppes

On laialdane arusaam, et motivatsioon on tähtis edukaks teise keele omandamiseks, aga pole selget arusaama, millest motivatsioon koosneb (Ellis 1994: 36). Üldpsühholoogias on rohkelt uurimusi ja kirjandust motivatsiooni teemal, kuid motivatsiooni uurimine teise keele õppes on arenenud siiski mõnevõrra sõltumatult (Ellis 1994: 36; Ushioda, Dörnyei 2012: 396). Dörnyei (2003: 21) on täheldanud, et üldjoontes on motivatsiooni teise keele õppes pigem vähe käsitletud. Ta on ühe ilmselge põhjusena välja toonud uurijate erineva tausta, see tähendab, et motivatsiooni uurimisele on keskendunud teise keele omandamisest huvitatud sotsiaalpsühholoogid, kuid teise keele omandamisega seotud põhisuundi uurivad lingvistid. Seega on vajalik nende uurimisvaldkondade integratsioon, et motivatsiooni ka keeleõppe kontekstis rohkem uuritaks.

Robert Gardneri (2006: 2; 1985b: 50) sõnul on motivatsioon keeruline mitmetahuline nähtus. Motivatsioonile ei ole võimalik anda ühte lihtsat definitsiooni, aga selle juures on otsustavad eesmärgi olemasolu, pingutust nõudev käitumine, soov saavutada see eesmärk ja pooldav hoiak kõne all oleva käitumise suhtes. Motiveeritud isik on näiteks püsiv, tähelepanelik, innustunud, enesekindel, näitab üles positiivset suhtumist ja tal on ootused ning motiivid. Nagu näha, siis on mõned motivatsiooni tunnused loomult kognitiivsed, mõned afektiivsed ja mõned käitumuslikud, ning seega ei ole võimalik mõõta motivatsiooni ühel skaalal.

Motivatsioon õppida ja omandada teist keelt ei ole iseloomuomadus, vaid üldine indiviidi iseloomustav tunnus, mida ta kasutab võimalusel õppida keelt. Motivatsioon on suhteliselt püsiv, aga samas võib see erinevates tingimustes muutuda. (Gardner 2006: 2) Sarnast motivatsiooni on käsitletud teise keele omandamise mõistmiseks koostatud sotsiaalhariduslikus mudelis (Gardner 1985b: 145), enesemääratluse teoorias (Ryan, Deci 2000: 55) ja Dörnyei laiendatud motivatsiooni raamistikus (Ushioda, Dörnyei 2012: 399), kui nimetada mõned mõjutavamad teooriad selles uurimisvaldkonnas. Neist tuleb lähemalt juttu töö edasises osas vastavalt alapeatükkides "Sisemine ja välimine motivatsioon" ning "Amotivatsioon ja demotivatsioon".

Kokkuvõtlikumalt öeldes on motivatsiooni juures otsustavad kaks peamist printsiipi: esiteks peab motivatsioon lähtuma õppijast ja teiseks peab õppija olema võimeline mõjutama protsesse, mis tema motivatsiooni kujundavad (Ushioda 2008: 30).

2.1. Integratiivne ja instrumentaalne motivatsioon

Teise keele õppe uurimisel võib eristada mitmeid faase, neist varaseim on sotsiaalpsühholoogiline periood, millele panid aluse Kanada sotsiaalpsühholoog Robert Gardner ja tema kolleegid (Ushioda, Dörnyei 2012: 396). Gardneri (1985b: 8–13) arvates on võõrkeele õppimise põhilisteks mõisteteks hoiakud, motivatsioon ja selle orientatsioon ning saavutus. Sotsiaalpsühholoogilise suuna põhiideeks on, et teise keele õppimise motivatsioon erineb teistest õpimotivatsiooni tüüpidest, sest sisaldab endas rohkem kui teadmiste ja oskuste loomist. Keeleõppija peab suutma ka samastuda teise keelegrupiga, nende käitumise iseärasuste, seejuures ka kõne ja keelega. (Ushioda 2008: 19–20) Gardneri arvamusel, et õppijate hoiakud sihtkeele kultuuri suhtes mõjutavad oluliselt nende motivatsiooni ja keele õppimise edukust, rajaneb praegu klassikaline motivatsiooni eristus: integratiivne ja instrumentaalne (Ushioda 2008: 20).

Gardneri motivatsiooniteooria kõige rohkem uuritud ja välja arendatud aspekt on **integratiivne motivatsioon** (ingl *integrative motivation*), mis väljendub siiras huvis sihtkeele ja selle inimeste ning kultuuri vastu. Selle keskne osa on teatud mõttes psühholoogiline ja emotsionaalne samastumine teise keelekeskkonnaga. (Dörnyei 2003: 5; Gardner 1985b: 51) Integratiivselt motiveeritud keeleõppija peaks julgema suhelda teise keele kõnelejatega üksnes huvi pärast, mis sel juhul soodustab keele omandamist ja selle paremat valdamist (Krashen 1981: 22). Näiteks inimene, kes on elama asunud teise riiki, kus pole kasutusel tema emakeel, kasutab eelkõige integratiivset motivatsiooni, kui ta soovib sihtkeele kultuuri ja ühiskonda paremini tundma õppida.

Instrumentaalne motivatsioon (ingl *instrumental motivation*) viitab aga majanduslikele ja praktilistele väärtustele ning eelistele (Gardner 1985b: 52). Õppija, kes on instrumentaalselt motiveeritud, võib lõpetada keele omandamise kohe, kui ta praktiline keeleõppe eesmärk on täidetud. Tema sihtkeele oskus võib jääda kehvemaks seetõttu, et ta keskendub vaid teatud vajaminevale keeles (milleks võivad olla ainult

elementaarsed osad keeles). Edasijõudnud tasemel võivad sel juhul omandamata jääda keeleelemendid nagu morfoloogia ja rõhk, mis on küll suhtlussituatsioonis teise mõistmiseks vähem olulised, kuid siiski sotsiaalselt tähtsad. (Krashen 1981: 22–23) Näiteks võib olla instrumentaalne motivatsioon ülekaalus olukordades nagu soovitud haridustaseme saavutamine, tööle kandideerimine, tõlketööd jne.

Kas võõrkeeleõppes esineb ainult integratiivne või instrumentaalne motivatsioon? Brown (2000: 163–164) juhib tähelepanu sellele, et integratiivne ja instrumentaalne motivatsioon ei pea alati teineteist välistama. Keeleõppijatel esineb harva vaid üks või teine orientatsioon ja pigem ühendatakse mõlemad. Näiteks on toodud USAs õppivad rahvusvahelised üliõpilased, kelle eesmärgid võivad olla ühelt poolt akadeemilised (instrumentaalsed), aga teisalt püüavad nad mingil määral integreeruda kohalike ja sealse kultuuriga.

2.2. Sisemine ja välimine motivatsioon

Sotsiaalpsühholoogiline perspektiiv teise keele õppimise analüüsis arenes küll edasi sotsiaalhariduslikuks mudeliks (ingl *socio-educational model*), mis keskendus põhjalikumalt individuaalsetele erinevustele, kuid polnud piisav selgitamaks just õppija motivatsiooni klassiruumis (Gardner 1985b: 145; Ushioda, Dörnyei 2012: 399). Tänu sellele liiguti motivatsiooni uurimisega kognitiivsete teooriate poole ja need lähenemised olid "haridusesõbralikud" ning rohkem klassiruumipõhised (Ushioda 2008: 21).

Kindlasti üks mõjutavamaid kognitiivseid teooriaid motivatsioonipsühholoogias on enesemääratluse teooria (ingl *self-determination theory*), mille on välja pakkunud Ryan ja Deci (2000: 55). Selle teooria kohaselt on kaks üldist motivatsiooniliiki, nimelt sisemine ja välimine motivatsioon.

Sisemine motivatsioon (ingl *intrinsic motivation*) ilmneb siis, kui midagi tehakse sellepärast, et tegevus on meeldiv ja nauditav ning seejuures ei ole väliseid mõjutajaid (nt survet või preemiat). Esmalt tõestasid sisemise motivatsiooni olemasolu eksperimentaalsed loomauuringud, kus märgati loomadel ka tasu puudumisel mängulist ja uudishimulikku käitumist. Hiljem leiti, et see on samuti inimestele loomulik motivatsiooniline kalduvus. Ühest küljest esineb sisemine motivatsioon inimese enda

sees, aga teisest küljest jällegi inimese ja tegevuse vahel. Mõne ülesande jaoks on inimesed sisemiselt motiveeritud, samas mõne jaoks mitte, ja mitte kõik ei ole sisemiselt motiveeritud teatud kindla ülesande jaoks. (Ryan, Deci 2000: 56)

Sellegipoolest pole enamik tegevusi alati sisemiselt motiveeritud. **Välist motivatsiooni** (ingl *extrinsic motivation*) võib defineerida kui tegevust, et saavutada instrumentaalne eesmärk (nt tasu saamine või karistuse vältimine). Enesemääratluse teooria järgi saab väline motivatsioon varieeruda. See tähendab, et nii õpilane, kes teeb kodutööd, sest ta kardab vanemate karistust tegematajätmise eest, kui ka õpilane, kes ise usub, et kodutöö on kasulik tema valitud karjäärile, teeb seda instrumentaalse väärtuse pärast. (Ryan, Deci 2000: 56)

Mitmed uurijad on kindlaks teinud, et sisemine ja välimine motivatsioon on olulised teise keele õppimisel. Sisemiselt motiveeritud keeleõppijal on tahe saavutada paremaid tulemusi ja selleks ka suurem võimalus. Lisaks on leitud, et sisemine motivatsioon on positiivses korrelatsioonis rääkimis- ja lugemisoskusega keeleõppe lõpus. (Noels *et al* 2003: 40) Muu hulgas väidab suur hulk uurimusi, et sisemine motivatsioon on võimsam, st mõjutab inimesi rohkem kui välimine motivatsioon (Brown 2000: 164–165).

Väga oluline on eristada sisemine ja välimine motivatsioon Gardneri integratiivsest ning instrumentaalsest orientatsioonist. Mõnel juhul võib tunduda, et sisemine ja integratiivne motivatsioon on sarnased, sest põhinevad isiklikel huvidel ja positiivsetel hoiakutel ning tunnetel. (Ushioda 2008: 22) Gardner (1985b: 12) on siiski selgeks teinud, et integratiivne ja instrumentaalne orientatsioon kuuluvad mõlemad välimise motivatsiooni alla, kuna keelt õpitakse eesmärgi saavutamise nimel.

2.3. Amotivatsioon ja demotivatsioon

Enesemääratluse teoorias tõid Ryan ja Deci (2000: 61) sisemise ja välimise motivatsiooni vastandiks amotivatsiooni. **Amotivatsiooni** (ingl *amotivation*) puhul puudub inimesel kavatsus ja põhjus ning nii sisemine kui ka välimine motivatsioon tegutseda. Seda võib põhjustada tegevuse mitteväärtustamine, ennast selles ebakompetensena tundmine või oodatud tulemusse mitte uskumine. (Ryan, Deci 2000: 61)

Mainimisväärt on samuti Dörnyei kognitiivse suunitluse motivatsiooniteooria, ehk laiendatud motivatsiooniraamistik, mis analüüsis motivatsiooni teise keele õppes kolmel tasemel: esiteks oli keeletase (integratiivse ja instrumentaalse motivatsiooni allsüsteemid), teiseks õppija tase (individuaalsed motivatsioonalsed omadused) ja kolmandaks õpituatsiooni tase (kursuse ja sotsiaalse õppimise keskkonnaga seotud olukorraspetsiifilised motiivid). Selle perioodi jooksul on ka Dörnyei uurinud keeleõppija motivatsiooni puudumist ja nimetanud selle demotivatsiooniks. (Ushioda, Dörnyei 2012: 399)

Demotivatsiooni (ingl *demotivation*) all mõistab Dörnyei (Yan 2009: 109 järgi) väliseid jõude, mis vähendavad inimese käitumusliku kavatsuse või tegevuse motivatsiooni. Nii amotivatsiooni kui ka demotivatsiooni puhul puudub õppijal motivatsioon, kuid siiski on neil sisuline erinevus. Amotivatsioon on seotud üldiste oodatud tulemustega, mis on mingil põhjusel ebarealistlikud. Seevastu demotivatsiooni juures on olulised just välised mõjutajad. Lihtsamalt öeldes on demotiveeritud keeleõppija see, kellel oli teatud perioodil motivatsioon, kuid ta on kaotanud oma huvi ja pühendumuse. Dörnyei toob veel välja, et positiivsed motiivid on inimesel ikkagi alles, ainult et tugevad negatiivsed mõjutajad piiravad neid. Peale selle võivad mõnel juhul viia demotiivid üldise amotivatsioonini, aga mitte alati. Dörnyei (2001: 51) on oma uurimustes leidnud, et demotivatsiooni esinemises on suur vastutus õpetajatel, ent igal juhul tõdeb ta, et motivatsiooni puudust teise keele õppes on vajalik põhjalikult edasi uurida.

3. Hoiakud teise keele õppes

Hoiaku põhimõte on komplitseeritud ja sellele on antud palju definitsioone erinevates valdkondades (Gardner 1985b: 8). Gordon Allport (1935: 810) on väitnud, et hoiak on vaimne valmisolek, mis on organiseeritud läbi kogemuse ja mõjutab indiviidi vastust sellega seotud objektidele ning situatsioonidele. Järelikult on hoiak hinnang objektidele ja situatsioonidele (Gardner 1985b: 9).

Ellis (1994: 198) on välja toonud, et õppijad avaldavad hoiakuid (1) sihtkeele, (2) sihtkeele kõnelejate, (3) sihtkeele kultuuri, (4) teise keele õppe sotsiaalse väärtuse, (5) sihtkeele konkreetsete kasutusviiside ja (6) nende endi kui oma kultuuri liikmete suhtes. Kõik need hoiakud mõjutavad keeleõppijat sotsiaalsetes situatsioonides ja ka teise keele õppes.

Gardneri (1985b: 6, 8) arvates on sõnad, grammatilised printsiibid ja kõik muu keelega seonduv rohkem kui lihtsalt osa ühest lingvistilisest koodist, need on osa teisest kultuurist. Seetõttu mõjutavad õppija hoiakud keele suhtes paratamatult nende edukust selle keele õppimises. Pooldava hoiakuga kaldutakse tajuma kogemust positiivselt ja teisalt negatiivse hoiakuga pigem ebasoodsalt. Samas on Ellis (1994: 200) rõhutanud, et see ei pea nii olema – negatiivsed hoiakud võivad soodustada teise keele õpet juhul, kui keeleõppijatel on tugev põhjus õppimiseks (nt teatud keel on muutunud hõimu sümboliks ja selle kestmajäämiseks vajalik).

Krashen (1981: 21) leiab, et hoiakuid, mis on seotud teise keele õppimisega, on kahesuguseid, kusjuures võib esineda kas üks hoiakuline funktsioon või mõlemad. Esiteks soodustavad hoiakud keeleõpet ja julgustavad õppijat suhtlema sihtkeele rääkijatega, need on nii-öelda motivatsioonilised faktorid. Teiseks võimaldavad hoiakud kuulnud keelt õppijal edukamalt omandada, kui õppija, lisaks keele mõistmisele, on sellele teatud mõttes avatud ja vastuvõtlik.

Hoiakute puhul on täheldatud ka seoseid teiste faktoritega. Näiteks on märgatud sugudevahelisi erinevusi, seejuures on leitud, et naistel on teise keele õppe suhtes positiivsemad hoiakud kui meestel (Ellis 1994: 203; Gardner 1985b: 43). Hoiakuid

mõjutab kahtlemata õppija kasvatus, muu hulgas vanemate hoiakud ja kultuuri omapära. Peale selle on tähele pandud, et hoiakud teise keele õppimise suhtes muutuvad vanusega vähem positiivseks, kuigi selle põhjused pole selged. Mõned uurijad on kindlaks teinud, et sellised hoiaku muutused on samuti seotud saavutusega. See tähendab, et hoiakud muutusid vähem positiivseks ja saavutuse näitajad suurenesid. Üheks põhjuseks on aga toodud, et vanematel õppijatel on rohkem keeleteadmisi, ja sellest võib tuleneda ka saavutuse kõrgemaks hindamine. (Gardner 1985b: 43–44)

3.1. Hoiakute mõõtmine

Hoiakuid saab mõõta nii otseselt kui kaudselt. Näide kaudsest mõõtmisvahendist on semantiline diferentsiaalskaala (ingl *Semantic Differential*), kus esitatakse inimestele antonüüme (nt kasulik–kasutu, ilus–kole) ja palutakse selle põhjal hinnata ette antud teemat (nt keel). Samuti mõõdab hoiakuid kaudselt Spolsky identiteedi skaala (ingl *Spolsky's Identity Scale*). Selle käigus antakse katseisikutele nimekiri omadussõnadest ja palutakse vastata, kui hästi sõnad kirjeldavad neid ennast, nende ideaalset minapilti, sama emakeelega inimesi ja sihtkeelt emakeelena kõnelevaid inimesi. (Ellis 1994: 199)

Otsene hoiakute mõõtmine toimub tavaliselt enesekohaste küsimustike abil. Sageli esitatakse hulk väiteid, mida seejärel tuleb hinnata näiteks viiepallisel skaalal (nt *alates nõustun täielikult kuni ei nõustu üldse*). (Ellis 1994: 199)

Hoiakuid on keeruline mõõta objektiivsel viisil, sest need pole otseselt vaadeldavad, mistõttu on eriti oluline, et mõõtmisvahendid oleksid heade psühhomeetriliste omadustega. Üheks parimaks näiteks on Gardneri (1985a) loodud motivatsiooni ja hoiakute uurimiseks mõeldud standardiseeritud skaala *Attitude/Motivation Test Battery* (AMTB). AMTB on olnud aluseks paljudele kvantitatiivsetele uurimustele teise keeles omandamises ja mõjutanud muude sarnaste mõõtmisvahendite koostamist. (Ushioda, Dörnyei 2012: 401)

4. Tartu Ülikooli välistudengite motivatsioon ja hoiakud eesti keele õppes

See peatükk keskendub Tartu Ülikooli välistudengite hoiakute ja motivatsiooni uurimisele eesti keele õppes. Käesoleva töö käigus koostati selle uurimiseks küsitlus. Järgnevalt on kirjeldatud lähemalt küsitlust, valimit ja on esitatud saadud tulemused ning nende analüüs.

4.1. Meetod

Kõigepealt koostati motivatsiooni ja hoiakute uurimiseks küsitlus (vt Lisa). Küsitlus koosnes üldiselt kolmest osast, milleks olid a) taustaandmed, b) motivatsioon eesti keele õppes ja c) hoiakud eesti keele õppimise suhtes. Taustaandmetest küsiti lisaks soole ja vanusele ka eriala TÜs, kodumaad, haridustaset, keelteoskust ja plaanitavat Eestis viibimise aega.

Keeleõppe motivatsiooni osa põhiline eesmärk oli teada saada põhjuseid, miks õpitakse või ei õpita eesti keelt, ja seetõttu oli see avatud küsimustega. Osalejale paluti välja tuua kõik talle olulised põhjused. Peale selle uuriti ka, millist eesti keele oskuse taset soovivad katseisikud saavutada ja kas see tuleks neile tulevikus kasuks.

Hoiakuid eesti keele õppimise suhtes mõõdeti 6-pallisel Likerti-tüüpi skaalal (kusjuures 1 – *ei nõustu üldse* ja 6 – *nõustun täielikult*) ja antud oli 15 väidet. Väited olid valitud selle põhjal, mille suhtes nad hoiakuid väljendavad ja olid jagatud kategooriatesse. Neist kümme olid positiivselt ja viis negatiivselt sõnastatud. Küsitluses võeti arvesse positiivseid, keele, kultuuri ja inimestega seotud väiteid (6 väidet); negatiivseid, pigem a- või demotivatsiooni väljendavaid väiteid (5 väidet); ning väiteid, mis näitavad, kas eesti keelt õpitakse eelkõige mingi eesmärgi saavutamiseks (4 väidet). Väidete järjekord oli pigem juhuslik, aga samas välditi mitme sama kategooria väite järjest sattumist. Andmeanalüüsi mõistmiseks on oluline teada, et esimese rühma väidete summa oli maksimaalselt 36, teise 30 ja kolmanda 24, kui osaleja nõustus täielikult kõigi kategooria

väidetega. Kategooriate väited on loogilisuse ja parema mõistmise huvides välja toodud alapeatükis “Tulemused”.

Küsitluse koostamisel toetuti Dörnyei ja Csizéri (2012: 74–92) tähelepanekutele, kuidas teha küsitlusi teise keele õppimise kontekstis. Hoiakute hinnanguskaalade väited on võetud Gardneri (2004; 1985a) küsimustikuseeriast *Attitude/Motivation Test Battery*, mis on kohandatud antud uurimusele sobilikuks. Eelnimetatud küsimustikku on muudetud ja kasutatud palju kordi erinevate uurimuste tarbeks, mis tõestab nende väidete usaldusväärsust ja valiidsust (Gardner 1985a).

Küsitlus tehti interneti teel, mis tähendab, et välistudengite Facebooki gruppi postitati link ning paluti täita küsimustik. Oodatud vastajate arv oli kahtlemata suurem, et valim saaks võimalikult representatiivne, kuid ka korduvate üleskutsete järel ei õnnestunud motiveerida rohkemaid üliõpilasi küsitluses osalema. Andmeid koguti 2016. aasta veebruaris ja märtsis. Hiljem toimus andmete analüüs, mille käigus rühmitati eesti keele õppimise või mitteõppimise põhjuseid ning leiti vastanute hoiakute summad ja kõrvutati neid põhjustega. Tulemuste analüüs oli pigem kvalitatiivne.

4.2. Valim

Valim moodustati eesmärgipärase mittetõenäosusliku valiku teel ehk küsitlus oli suunatud Tartu Ülikooli välistudengitele. TÛs õpib 2016. aasta seisuga kokku 252 väliskülalisüliõpilast. Küsitlusega koguti 26 isiku andmed, kuid kaks osalejat ei õppinud TÛs, seega jäeti need välja. Lõplikus andmekogus oli vastanuid kokku 24, neist 18 tudengit õppisid eesti keelt ja 6 ei õppinud. Osalejad olid vanuses 19–30 eluaastat ja neist 17 (70,8%) olid naissoost ning 7 (29,2%) meessoost. Vastanutest 8-l oli keskharidus, 11-l bakalaureusekraad ja 5-l magistrikraad. Suur hulk välistudengeid oli pärit Saksamaalt (20,8%), Venemaalt (16,7%) ja Ukrainast (16,7%). Üldjuhul olid vastajad erinevatelt erialadelt, aga rohkem kui korra esinesid infotehnoloogia (25%), keeleteadus (20,8%), majandus (20,8%) ja õigusteadus (12,5%). Vastanud välistudengitest 6 plaanisid jääda Eestisse üheks semestriks, 6 kaheks semestriks ja 12 plaanisid jääda pikemaks ajaks.

4.3. Tulemused

Töö olulisim eesmärk oli teada saada eesti keele õppimise või mitteõppimise põhjuseid. Osalejatel oli enamasti toodud küsimustikus sellele vastuseks mitmeid põhjuseid nagu ka eeldati. Kõik andmed olid inglise keeles, mistõttu tõlkisin need töö empiirilise osa jaoks eesti keelde. Analüüsi käigus rühmitati võimalusel põhjuseid, et saada ülevaade sellest, mis motiveerib TÜ välistudengeid eesti keelt õppima.

Alustuseks võiks keskenduda **eesti keele õppijatele**. Toon järgmisena välja rühmitamisel saadud tulemused ja lisaks näidetena ka mõned välistudengite esitatud põhjused. Põhjuseid on kirjeldatud sageduse järjekorras ja esmalt on juttu kõige rohkem mainitust.

Seitse korda on keeleõppimise motiiviks toodud see, et saaks suhelda kohalikega, eriti eestlastest sõpradega, seejuures mõista paremini kultuuri ja tunda ennast mugavalt. Tudengid on esitanud järgmisi põhjuseid:

“to understand better the Estonian culture”¹

“I like Estonia a lot, its culture and people”²

“I can integrate to Estonian life”³

“I want to communicate with the native speakers”⁴

“to be able to communicate, especially with my estonian friends”⁵

Kuuel korral oli põhjuseks toodud, et eesti keelt on vaja õpingutel. Enamasti öeldi, et kas õppekava või üks osa (nt soome-ugri erialal) sellest on eesti keeles. Samuti väitis üks välistudeng, et on magistriõppe viimasel aastal, kuid soovib jätkata doktoriõppes. Mõned mainitud väited olid sellised:

“my programme is in Estonian language”⁶

“to complete studies (understand instructions in Estonian)”⁷

¹ “mõista paremini eesti kultuuri”

² “mulle väga meeldib Eesti, selle kultuur ja inimesed”

³ “ma saan eesti ellu integreeruda”

⁴ “ma tahan suhelda emakeeleoskajatega”

⁵ “et saaks suhelda, eriti oma eestlastest sõpradega”

⁶ “mu õppekava on eesti keeles”

⁷ “lõpetada õpingud (mõista eestikeelseid instruksioone)”

“to receive the Bachelor degree in Finno-Ugristics we have to learn Estonian for one year in the University of Vienna, but it also interested me”⁸

“I needed to have a B2 level in order to enter Tartu University and study there for free”⁹

Väidet, et teises riigis tuleks õppida selle riigi keelt, esitati keeleõppimise põhjusena viiel juhul. Sageli rõhutati just seda põhjust muude hulgas. Üks välistudeng arvas, et kui elada teises riigis just pikemat aega, siis peaks õppima ka keelt. Samuti leiti, et elukoha riigikeele õppimine on väga kasulik ja viisakas. Välisstudengid on öelnud:

“I strongly believe that person living in foreign country you should learn the language”¹⁰

“if you’re living in a foreign country you must learn the language”¹¹

Neli korda oli leitud, et eesti keelt läheb vaja erinevates igapäevaelu situatsioonides hakkamasaamiseks. Ühel juhul oli lisaks selgitatud, et keeleoskust on vaja näiteks liiklusmärkidest, menüüst vms aru saamiseks, ja on ka soov kujundada põgus arusaam eesti keelest üldiselt. Motiiviks oli toodud samuti, et eesti keelt läheb vaja muuhulgas üliõpilasseltsis. Mõned välisstudengitest on arvanud järgmist:

“understanding the language at least a little bit, being able to communicate simple stuff in daily situations”¹²

“to be able to use it in everyday life and hold basic conversation”¹³

Kaks välisstudengit õpivad eesti keelt peamiselt seepärast, et nende sugulased või pereliige on Eestist pärit. Nad on välja toonud sellised põhjused:

“to speak with my family, to find information about my relatives”¹⁴

“my grandma was born in Estonia and I would like to learn as much as possible about the Estonian culture”¹⁵

⁸ “Viini ülikoolis soome-ugri keeleteaduse erialal bakalaureusekraadi saamiseks peame õppima ühe aasta eesti keelt, aga see ka huvitas mind”

⁹ “mul pidi olema B2 keeletase, et TÛsse sisse astuda ja seal tasuta õppida”

¹⁰ “ma arvan, et välisriigis elav inimene peaks õppima selle keelt”

¹¹ “kui sa elad välisriigis, siis sa pead selle keelt õppima”

¹² “mõista keelt vähemalt natuke, et saaks rääkida lihtsatest asjadest igapäeva olukordades”

¹³ “kasutada seda igapäevaelus ja vestelda elementaarsel tasemel”

¹⁴ “rääkida oma perega, leida informatsiooni oma sugulaste kohta”

¹⁵ “mu vanaema oli sündinud Eestis ja ma tahaksin eesti kultuuri võimalikult palju tundma õppida”

Kolmel juhul esines välistudengitel huvi lihtsalt keele vastu. Nad leidsid põhjusteks järgmised:

“melodic and beautiful language”¹⁶

“intrest in a language with grammar that is not similar to the language I know already”¹⁷

“I love Finnish so I was curious about the Estonian language”¹⁸

Muu hulgas tõid välistundegid veel eesti keele õppimise motiividena välja sellised põhjused:

“I wanted to get a part-time job, but then realized that it’s impossible to learn Estonian during the little time I have in this country (3 years overall, currently finishing my second year, started to learn the language last spring and dropped the course this semester)”¹⁹

“most importantly the class was fun”²⁰

“if I do not try to learn Estonian here, I will probably never get another chance to learn it”²¹

Samuti vaadati **eesti keele mitteõppijate** põhjuseid. Vastuseid analüüsid ja rühmitades leiti peamised põhjused, mis ei motiveerinud välistudengeid eesti keelt õppima. Järgmisena on esitatud põhjused, sagedused ja näited.

Viis korda mainisid välistudengid, et neil ei ole plaanis tulevikus keelt kasutada. Toodi ka välja, et pole mõistlik õppida keelt, mida tulevikus ei kasuta, ja iga keel ununeb kiiresti, kui seda ei kasuta. Tudengid on arvanud järgmist:

“won’t use it afterwards when back”²²

“I don’t need it”²³

¹⁶ “meloodiline ja ilus keel”

¹⁷ “huvi keele vastu, mille grammatika pole sarnane keelega, mida juba tean”

¹⁸ “mulle meeldib soome keel, seega olin uudishimulik eesti keele osas”

¹⁹ “ma tahtsin saada osalise tööajaga tööd, aga siis mõistsin, et selle lühikese aja jooksul, mis ma siin riigis olen, on võimatu Eesti keelt selgeks õppida”

²⁰ “kõige tähtsam, et kursus oli tore”

²¹ “kui ma ei ürita eesti keelt siin õppida, siis arvatavasti pole mul enam selle õppimiseks teist võimalust”

²² “ei kasutaks seda, siis kui tagasi tulen”

²³ “mul ei ole seda vaja”

“it is not reasonable to learn a language which I won’t use in my future; it is good to know some phrases (it makes Estonians happy), but it need to be realized that any language is forgotten if not used”²⁴

Kolmel juhul toodi eesti keele mitteõppimise põhjuseks hea inglise keele oskus ja kaks korda mainiti vene keele oskust, millega saab igapäevategemistes hakkama. Välistudengid ise on öelnud nii:

“I can manage in English in daily life”²⁵

“English and Russian are enough for me to communicate here”²⁶

“I’m in IT, I speak Russian and English fluently, it’s ok for work and life”²⁷

Kahel juhul leiti, et eesti keel pole heade tulevikuväljavaadetega, mistõttu ei ole seda mõtet õppida. Üks tudeng on väitnud selliselt:

“I want to concentrate on languages I know and deepen their knowledge, also Estonian language is not very perspective to learn”²⁸

Välistudengid olid veel keele mitteõppimise põhjusteks välja toonud järgmised:

“reputation of being too complicated”²⁹

“limited time of study”³⁰

Milliseid keeli kasutavad välistudengid Eestis olles? Küsitlusega uuriti missuguseid keeli kasutavad tudengid Eestis, seejuures ei täpsustatud keelekasutuse situatsiooni, mispärast võivad vastustes olla ka keeled, mida kasutatakse nt suhtluses teiste sama emakeele kõnelejatega. Tulemused näitasid, et keskmiselt oskavad välistudengid nelja keelt. Eestis olles kasutasid keeleõppijad kõige rohkem inglise, eesti ja vene keelt.

²⁴ “ei ole mõtet õppida keelt, mida ma tulevikus ei kasuta; hea on teada mõnda fraasi (see teeb eestlased õnnelikuks), aga tuleb aru saada, et iga keel ununeb, kui seda ei kasuta”

²⁵ “ma saan igapäevaelus inglise keelega hakkama”

²⁶ “inglise ja vene keel on mulle siin suhtlemiseks piisavad”

²⁷ “ma olen IT valdkonnas, ma räägin vabalt vene ja inglise keelt, see on okei tööks ja eluks”

²⁸ “ma tahan keskenduda keeltele, mida ma oskan ja süvendada neid teadmisi, samuti eesti keele õppimine ei ole väga perspektiivne”

²⁹ “reputatsioon, et on keeruline” (st eesti keele õppimine)

³⁰ “piiratud õppimisaeg”

Mitteõppijate hulgas kasutati samamoodi põhiliselt inglise ja vene keelt. Alltoodud tabelis (vt Tabel 1) on ülevaade keeltest, mida välistudengid Eestis kasutavad.

Tabel 1. Eesti keele õppijate ja mitteõppijate Eestis kasutatavad keeled.

	Eesti keele õppijad (N = 18)	Eesti keele mitteõppijad (N = 6)
Eesti keel	8	
Inglise keel	17	6
Vene keel	7	4
Saksa keel	3	
Soome keel	2	
Läti keel	1	
Ukraina keel		1
Prantsuse keel		1
Hispaania keel		1
Itaalia keel		1

Kas eesti keele oskus tuleb tulevikus kasuks? Muu hulgas uuriti, kas välistudengite arvates on neile ka tulevikus eesti keele oskus kasulik. Eesti keele õppijate hulgas leidsid 12, et on kasulik ja 6, et ei ole. Mitteõppijate hulgas arvasid 4 vastanut, et neil oleks eesti keele oskusest kasu ja 2, et sellest ei oleks neil tulevikus kasu.

Milline on välistudengite oodatud eesti keele oskuse tase? Samuti paluti osalejatel märkida oma oodatud eesti keele oskuse tase. Eesti keele õppijatest oli 6 tudengi eesmärk saavutada edasijõudnu tase, 2 eesmärgiks oli keskmine keeletase ja 9 soovisid keelt osata elementaarsel tasemel. Mitteõppijate rühmas olid eesmärgid madalad, nagu võis ka arvata, ja vastanute eesmärk oli osata eesti keelt elementaarsel tasemel, seejuures teada vaid mõnda sõna ning fraasi.

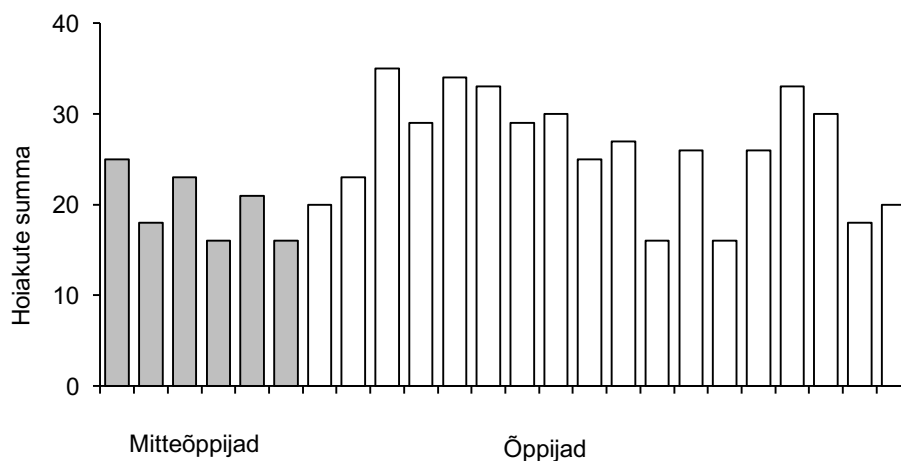
Töö eesmärgiks oli ka teada saada välistudengite **hoiakuid eesti keele ja selle õppimise suhtes**, mida uuriti hoiakuskaalaga, kus võis esitatud väited jagada kolmeks kategooriaks. Esimese rühma moodustasid positiivsed väited seoses kultuuri, keele ja inimestega. Lisan ka siinkohal väited, mida selle grupi alla arvestati.

1. I think learning Estonian is important in order to learn more about the culture and art of its speakers.³¹

³¹ Ma arvan, et eesti keele õppimine on oluline selleks, et rohkem teada saada selle kõnelejate kultuurist ja kunstist.

2. I wish I were fluent in Estonian.³²
3. I like Estonian-language magazines, newspapers, and books.³³
4. I wish I could have many native Estonian speaking friends.³⁴
5. I find learning Estonian really interesting.³⁵
6. Studying Estonian is important because it will allow me to meet and converse with more and varied people.³⁶

Andmeanalüüsi käigus leiti igal osalejal nende hoiakute summa, seejuures oli maksimum tulemus 36, mis vastavalt tähendab, et osaleja nõustus kõigi väidetega täielikult. Allpool on esitatud joonis nr 1, mis näitab kõigi vastanute hoiakute summasid. Võib näha, et eesti keele mitteõppijatel tunduvad need madalamad kui õppijatel. Õppjate summad olid ka üldjoontes suuremad.

Joonis 1. Positiivsete, kultuuri, keele ja inimestega seotud väidete summad eesti keele mitteõppijatel ja õppijatel.

Teise grupi moodustasid negatiivselt sõnastatud väited, mis näitavad pigem inimeste a- või demotiveeritust eesti keelt õppida. Selles rühmas arvestati viit väidet.

³² Ma soovin, et räägiksin eesti keelt vabalt.

³³ Mulle meeldivad eestikeelsed ajakirjad, ajalehed ja raamatud.

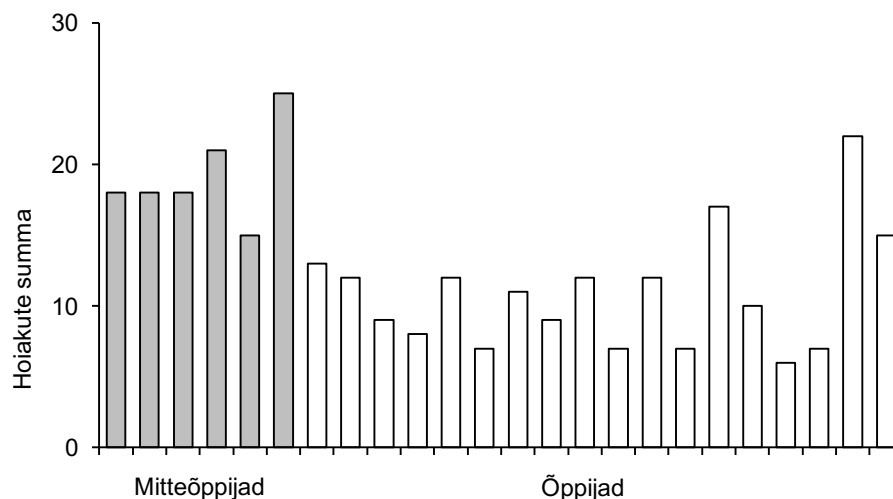
³⁴ Ma soovin, et mul oleks palju eesti keelt emakeelena kõnelevaid sõpru.

³⁵ Minu arvates on eesti keele õppimine huvitav.

³⁶ Eesti keele õppimine on oluline, sest see võimaldab mul kohtuda ja suhelda mitmesuguste inimestega.

1. I do not have any great wish to learn more than the basics of Estonian.³⁷
2. I think my Estonian course is/was boring.³⁸
3. Learning Estonian is a waste of time.³⁹
4. To be honest, I really have no desire to learn Estonian.⁴⁰
5. I think learning Estonian is difficult.⁴¹

Maksimaalne väidete summa oli 30. Järgnevalt on esitatud joonis (vt Joonis 2) kõigi osalejate hoiakute summadega. Nende hoiakute puhul on näha, et mitteõppijate tulemused olid enamjaolt kõrgemad kui eesti keele õppijate omad. Üldiselt olid õppijate summad ühtlaselt madalad, kuigi mõnel üksikul esinesid ka kõrgemad tulemused.

Joonis 2. Negatiivselt sõnastatud a- või demotiveeritust näitavate väidete summad eesti keele mitteõppijatel ja õppijatel.

Kolmandas grupis olid väited, mis väljendavad hoiakuid eesti keele õppesse kasu saamise eesmärgil. Selle alla kuulus neli väidet.

1. Studying Estonian is important because it will make me more educated.⁴²
2. Studying Estonian is important to me in order to achieve a personally important goal (e.g. to get a degree).⁴³

³⁷ Mul ei ole erilist soovi õppida rohkem kui algteadmisi eesti keelest.

³⁸ Ma arvan, et mu eesti keele kursus on/oli igav.

³⁹ Eesti keele õppimine on aja raiskamine.

⁴⁰ Ausalt öeldes ei ole mul mingit tahtmist eesti keelt õppida.

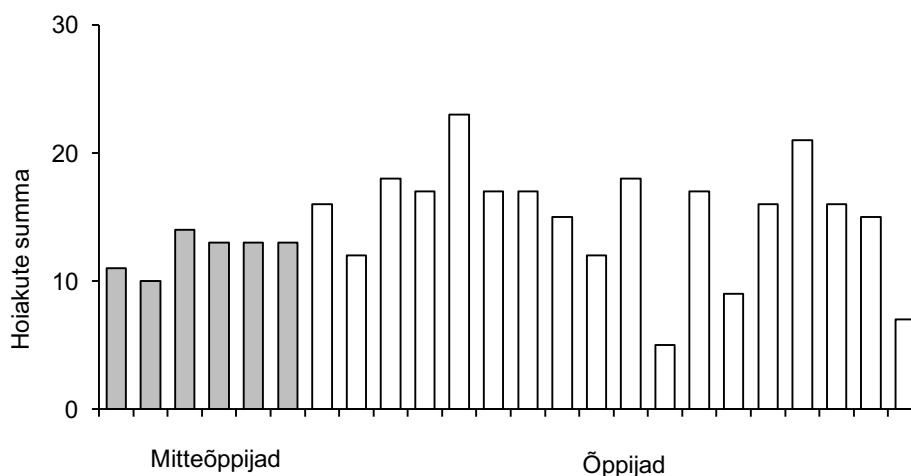
⁴¹ Ma arvan, et eesti keele õppimine on keeruline.

⁴² Eesti keele õppimine on oluline, sest see teeb mind haritumaks.

⁴³ Eesti keele õppimine on mulle oluline, et saavutada isiklikult tähtsat eesmärki (nt kraadi saamine).

3. Studying Estonian is important because I will need it for my career.⁴⁴
4. Studying Estonian is important to me in order to gain the approval of the society.⁴⁵

Maksimaalne hoiakute summa võis olla 24. Alltoodud jooniselt (Joonis 3) saab näha, et eesti keele mitteõppijatel olid tulemused natuke madalamad kui õppijatel, kuid tulemused varieerusid pigem ühesugusel tasemel.

Joonis 3. Eesti keele õpet kasu saamise eesmärgil väljendavate väidete summad eesti keele mittõppijatel ja õppijatel.

4.4. Arutelu ja järeldused

Selle uurimuse põhiliseks eesmärgiks oli teada saada põhjuseid, mis motiveerib ja mis ei motiveeri TÜ välistudengeid eesti keelt õppima. Motiveerivaid põhjuseid saadi pärast andmete analüüsi ja rühmitamist mitmesuguseid. Nüüd võiks vaadata põhjuseid lähemalt ja analüüsida neid võttes arvesse Gardneri (1985b: 51) motivatsiooniteooriat, kus ta on kirjeldanud integratiivset ja instrumentaalset motivatsiooni teise keele õppes. Selle käigus püütakse leida muu hulgas vastus uurimisküsimusele, kas TÜ tudengitel esineb rohkem integratiivset või instrumentaalset motivatsiooni, ja kontrollitakse püstitatud hüpoteesi, et välistudengitel esineb rohkem instrumentaalset motivatsiooni. Seejärel vaadatakse

⁴⁴ Eesti keele õppimine on oluline, sest vajan seda oma karjääri jaoks.

⁴⁵ Eesti keele õppimine on mulle oluline selleks, et saada ühiskonna heakskiitu.

põhjuseid, mis ei motiveeri ja püütakse neid analüüsida amotivatsiooni (Ryan, Deci 2000: 61) ja demotivatsiooni (Dörnyei 2001: 51) kontekstis. Siinkohal tuleks rõhutada, et tulemuste interpreteerimisel on oluline meeles pidada inimeste individuaalseid erinevusi (Gardner 1985b: 145), mis mõjutavad teise keele õpet ja ka seejuures motivatsiooni ning hoiakud keeleõppes.

Esiteks võiks arutleda **motiveerivate põhjuste** üle. Kindlasti väljendab integratiivset motivatsiooni soov lõimuda eesti elu ja kultuuriga, mida oli välja toodud kõige rohkem. Selle alla võiks lugeda ka paar korda mainitud huvi eesti keele vastu. Need kirjeldavad üpris ligilähedaselt Gardneri (1985b: 51) ideed integratiivsest motivatsioonist.

Motiveerivaks põhjuseks eesti keele õppimisel oli veel pereliikmete ja sugulaste Eestist päritolu. Seda on kinnitanud ka varasemad uurimused, näiteks Kagan (2012: 73) on leidnud, et õpilasi motiveerib keeleõppel just huvi teada saada oma kultuurilistest ja keelelistest juurtest, ning võimalus suhelda perega.

Ühe põhjusena oli toodud, et keelekursus oli tore, mis tõestab juba motivatsiooni uurimises kindlaks tehtud aspekti, et õppesituatsioon ja õpetaja on keele omandamisel olulisel kohal (Krashen 1981: 23; Ushioda 2008: 27). Positiivne suhtumine õppeprotsessi ja õpetajasse võib näidata integratiivset motivatsiooni ning seetõttu seostuda keele omandamisega (Krashen 1981: 23–24). Võib oletada, et ka siinkohal on loodud õppimist soodustav ja motiveeriv sotsiaalne õpikeskkond.

Arvamus, et teises riigis elades tuleks õppida ka selle keelt, oli sage keeleõppimise põhjus. Ilmselt arvatakse, et selline käitumine on austav sihtriigi inimeste vastu ja lisaks õppijale kasulik uues keskkonnas hakkamasaamiseks.

Keeleõpet kasu saamise eesmärgil väljendavad põhjuseid oli esitatud märksa rohkem. Instrumentaalselt motiveeritud õppijal toimub keeleõpe alati mõnel praktilisel eesmärgil (Krashen 1981: 22). Mitu korda oli toodud põhjuseks, et eesti keelt on vaja õpingutel ja ka igapäevaelus hakkamasaamiseks. Samuti õpiti keelt töö saamise eesmärgil.

Teisalt on mitmeid **põhjuseid, mis ei motiveeri** välistudengeid eesti keelt õppima. Enamasti toodi põhjuseks, et eesti keelt ei lähe vaja ja seda ei plaanita tulevikus kasutada. See kirjeldab hästi amotivatsiooni, kus inimene ei näe antud juhul eesti keele õppimise ja keeleõppimise tulemuste vahel mingit seost ning sellises olukorras ei leia ta ka põhjust eesti keele õppimiseks (Noels *et al.* 2003: 40).

Välistudengid arvasid samuti, et eesti keelt ei lähe neil vaja inglise ja/või vene keele oskuse pärast. Inglise keele oskus on muutunud tähtsaks igal pool ja seetõttu on võimalik ka Eestis sellega hakkama saada. Näiteks Ehala ja Tammemägi (2012: 241) leidsid oma uurimuses, et isegi eesti noored väärtustavad olulisel määral just inglise keele oskust. Autorid arvavad, et õpilaste ja üliõpilaste vahetusprogrammid, Euroopa Liiduga ühinemine, Interneti lai levik ning füüsiline liikumisvabadus on vaid mõned näited rahvusvahelistumisest, mis kõik muudavad inglise keele kasutuse käepäraseks ning tihedaks.

Vene keele tähtsus on seletatav sellega, et arvestatava osa Eesti ühiskonnast moodustavad vene emakeelega kõnelejad – Euroopa Komisjoni (2012: 11) uuringu andmetel 19% Eesti rahvastikust –, mis on seotud mitmete ajaloos toimunud sündmuste ja muutustega (pikemalt vt Soll 2015: 13–19). Võimalusel lihtsamalt, juba õpitud või osatud keelega läbi saada, polegi paljudel motivatsiooni õppida veel lisaks teist keelt (mida tal enda arvates vajagi ei lähe).

Demotiveerivaks põhjuseks võib olla, et eesti keele õppimine pole perspektiivne, mistõttu võib õppija motivatsiooni pärssida mõte, et keele õppimisest pole talle tegelikult kasu. Välistudengid tõid selle mitteõppimise põhjuseks paar korda. Näiteks 2015. aastal tehtud Eesti integratsiooni monitooringu (Kruusvall) tulemustest selgus, et 9% Eesti teisest rahvustest elanikest ja 4% eestlastest leiab, et eesti keelt pole perspektiivne õppida. Seega arvavad siiski vaid vähesed, et eesti keele õppimine pole heade tulevikuväljavaadetega, kuigi veidi rohkem ikkagi võõrrahvusest inimesed.

Demotiveeriv võib olla ka eeldus, et eesti keelt on keeruline õppida, mida toodi välja ühel juhul. Eesti Instituudi 2016. aastal korraldatud küsitlus näitas samuti, et välismaalased peavad eesti keelt üldiselt raskeks ja mõnevõrra raskemaks ka oma emakeelest. Lisaks mainiti mitteõppimise põhjusena ka piiratud õppimisaega, mis võib keeleõppijat demotiveerida.

Vaadates eraldi iga osaleja eesti keele õppimise põhjuseid, on näha, et enamasti ei esine ainult üks motivatsiooniliik, vaid instrumentaalne ja integratiivne koos. Seda on täheldanud varasemas teise keele õppe motivatsiooni uurimises nt Brown (2000: 163–164) ja samuti Gardner (1985b: 168) on väitnud, et isegi instrumentaalse motivatsiooni

korral on alati integratiivne komponent, mis on seotud valmisolekuga suhelda teise kogukonnaga.

Oodatud eesti keele oskus ja keeleoskuse kasulikkus. Mitmel õppijal on eesmärgiks saavutada eesti keeles edasijõudnu tase, millele aitab kaasa integratiivse motivatsiooni olemasolu (vt Krashen 1981: 26–27). Oodatud keeleoskuse tase jääb hulgal eesti keele õppijatel siiski madalaks ehk seetõttu, et pole eesmärki õppida seda nii põhjalikult. Võib järeldada, et keelt soovitakse osata ja see on vajalik eelkõige suhtlemiseks ning igapäevaeluks (pigem elementaarsem tase), aga mitte niivõrd nt akadeemilisel või põhjalikumal tasemel (pigem edasijõudnu tase). Mitteõppijate madal keeleoskuse eesmärk tuleneb ilmselt nende a- või demotivatsioonist eesti keele õppes. Suurem osa õppijaid ja ka mitteõppijaid leidsid, et eesti keele oskus tuleks neile siiski tulevikus kasuks. See on arusaadav nende puhul, kes juba eesti keelt õpivad ja mainisid keele kasulikkust ka põhjustes. Võib oletada, et mitteõppijatele, eriti Eestis pikemalt peatuvatele oleks samuti kasulik eesti keele oskus kasvõi igapäevategemistes.

Lisaks keeleõppe põhjustele uuriti välistudengite **hoiakuid**. Positiivsed, keele, kultuuri ja inimestega seotud väited võiksid väljendada integratiivset motivatsiooni. Need hoiakud olid kõrgemad eesti keele õppijatel, millele viitavad ka välistudengite esitatud keeleõppe põhjused. Samuti sobivad negatiivsed, pigem demotiveerivad väited hoiakuskaalal kokku põhjustega, mis ei motiveeri keelt õppima. Sellised hoiakud olid tugevamad eesti keele mitteõppijatel, mis on mõistetav, sest neil suuresti puudubki soov ja motivatsioon eesti keelt õppida. Väited, mis uurisid, kas eesti keelt õpitakse eelkõige mingi kasu saamise eesmärgil, võiksid väljendada instrumentaalset motivatsiooni. Suure tõenäosusega töötasid need väited paremini keeleõppijate hoiakute uurimises, sest kui mitteõppijad enamjaolt ei soovinud eesti keelt õppida ja esines amotivatsioon, siis on nende puhul keeruline teist motivatsiooni mõõta. Selle alateema hoiakute summad varieerusid ühtlasemal tasemel, kuid mõnel õppijatel olid need kõrgemad, mis viitasid põhiliselt instrumentaalse motivatsiooni esinemisele eesti keele õppes.

Hoiakute puhul on täheldatud ka sugudevahelist erinevust (nt Ellis 1994: 203; Gardner 1985b: 43) ja naistel on leitud rohkem pooldavamad hoiakud. Analüüsi käigus vaadati selle töö valimi põhjal, kas esineb erinevusi meeste ja naiste hoiakute summade vahel, st kas positiivsete väidete summad on naistel suuremad. Mainimisväärt erinevusi ei olnud,

mille põhjuseks võib olla esiteks kindlasti valimi väiksus, aga ka naissoost isikute enamus meestega võrreldes.

4.5. Võimalik edasine uurimissuund

Kahtlemata on uurimuse peamiseks puuduseks katseisikute vähesus, mis mõjutab järelduste usaldusväärsust. Seetõttu ei saa ka kogutud andmeid statistiliselt analüüsida, mille pärast võivad jääda mõned olulised seosed leidmata. Võrreldud gruppide (eesti keele õppijad ja mitteõppijad) puhul on probleemiks nende ebaühtlus, see tähendab, et vastanute hulk neis rühmades pidanuks olema enam-vähem sama, mis kindlasti oleks muutnud hoiakute analüüsi põhjalikumaks.

Kuna käesolev töö andis enamasti ülevaate eesti keele õppimise ja mitteõppimise põhjustest, soovitaksin teemat samuti sügavuti edasi uurida. Nagu ka Ushioda ja Dörnyei (2012: 401–402) on tõdenud, võiks kasutada rohkem kvalitatiivsemat uurimismeetodit, näiteks struktureerimata või poolstruktureeritud intervjuud, mis võimaldaks paremini arvesse võtta motivatsiooni uurimise keerulisust teise keele omandamises.

Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö põhieesmärgiks oli uurida Tartu Ülikooli välistudengite motivatsiooni ja hoiakuid eesti keele õppes. Oluline oli teada saada põhjuseid, mis motiveerivad ja mis ei motiveeri eesti keelt õppima. Lisaks pöörati tähelepanu tudengite hoiakutele eesti keele õppimise suhtes. Selle uurimiseks koostati küsitlus, millega sooviti teada saada keeleõppimise ja mitteõppimise põhjuseid ning lisatud oli ka hoiakuskaala.

Uurimisküsimusele, mis motiveerib eesti keelt õppima, leiti mitmesuguseid vastuseid. Integratiivset motivatsiooni keeleõppes väljendasid soov lõimuda eesti elu ja kultuuriga, huvi keele vastu, pereliikmete Eestist päritolu ja tore keelekursus. Samuti oli sagedane arvamus, et teises riigis elades tuleks osata selle keelt. Instrumentaalset motivatsiooni väljendavaid põhjuseid toodi aga välja märksa rohkem. Välistudengitel oli eesti keelt eelkõige vaja õpingutel, igapäevaelus hakkamasaamiseks ja samuti töö saamiseks. Sellest lähtuvalt saab vastuse ka küsimusele, kas eesti keele õppes esineb rohkem instrumentaalset või integratiivset motivatsiooni, ja võib kinnitada hüpoteesi, et keeleõppes esineb just rohkem instrumentaalset motivatsiooni.

Teise uurimisküsimusega püüti leida põhjuseid, mis ei motiveeri välistudengeid eesti keelt õppima. Kõige rohkem toodi põhjuseks, et eesti keelt ei lähe vaja ja seda ei plaanita tulevikus kasutada, mis näitab üliõpilaste amotivatsiooni. Peale selle mainiti, et Eestis saab hakkama ka inglise ja vene keele oskusega. Demotiveerivateks keeleõppimise põhjusteks olid arvamus, et eesti keele õppimine pole perspektiivne ja eesti keelt on keeruline õppida. Lisaks leiti, et samuti demotiveeris piiratud õppimisaeg.

Hoiakuid uuriti kolmes kategoorias. Esiteks olid positiivsed, keele, kultuuri ja inimestega seotud väited, mis väljendasid integratiivset motivatsiooni, ja sellele viitasid ka tudengite esitatud keeleõppe põhjused. Tulemused näitasid, et keeleõppijatel on eelmainitud hoiakud tugevamad. Teiseks arvestati negatiivseid, pigem a- ja demotivatsiooni väljendavad väiteid, mis samuti sobisid kokku põhjustega. Need hoiakud olid tugevamad eesti keele mitteõppijatel. Kolmandaks olid esitatud väited, mis uurisid, kas eesti keelt õpitakse eelkõige kasu saamise eesmärgil ehk väljendavad

instrumentaalset motivatsiooni, seejuures ilmnisid keeleõppijatel ja mitteõppijatel suhteliselt sarnased tulemused.

Lõpetuseks võib öelda, et kindlasti saadi selle uurimuse käigus rohkem teada TÜ välistudengite motivatsioonist ja hoiakutest eesti keele õppes. Leiti põhjuseid, mis nii motiveerivad kui ka ei motiveeri eesti keelt õppima. Üldiselt esines eesti keele õppijatel rohkem instrumentaalset motivatsiooni ja mitteõppijatel amotivatsiooni. Samas ei esinenud üliõpilastel ainult ühte motivatsiooniliiki, vaid enamasti mitu koos. Siiski tuleb silmas pidada, et töös analüüsitud valim oli liiga väike, et põhjalikke järeldusi ja üldistusi teha. Seega soovitaksin kindluse mõttes kas korrata uurimust suurema valimiga või uurida teemat edasi kvalitatiivsemate meetoditega, nt intervjuude abil.

Kirjandus

- Allen, Heather Willis 2010.** Language-learning motivation during short-term study abroad: An activity theory perspective. – *Foreign Language Annals* 43 (1), 27–49.
- Allport, Gordon 1935.** Attitudes. – *A handbook of social psychology*. Ed. C. Murchison. Worcester, MA: Clark University Press, 789–844.
- Brown, H. Douglas 2000.** Principles of language learning and teaching (4th ed.). Englewood Cliffs NJ: Prentice-Hall.
- Eesti Instituut 2016.** Küsitlus “Ütle üks ilus eesti sõna!”; <http://ekkm.estinst.ee/sisu/kusitluse-tulemused/>. Vaadatud 23.05.2016.
- Ehala, Martin, Anni Tammemägi 2012.** Eesti õpilaste keelehoiakud 2011. aastal. – *Keel ja Kirjandus* 4, 241–260.
- Ehala, Martin, Katrin Niglas 2004.** Eesti koolinoorte keelehoiakud. – *Akadeemia* 10, 2115–2142.
- EKKM = Eesti keel ja kultuur maailmas 2012.** Välisõppe programmi analüüs 2012. Õppurite küsitlus. Eesti Instituut; <http://home.einst.ee//download/EKKM/Kysitus/Yliopilaste-kysitluse-2012.pdf>. Vaadatud 4.12.2015.
- Ellis, Rod 1994.** The study of second language acquisition. Oxford: Oxford University Press.
- Euroopa Komisjon = European Commission 2012.** Europeans and their languages. Special Eurobarometer 386; http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf. Vaadatud 23.05.2016.
- Dörnyei, Zoltán 2001.** New themes and approaches in second language motivation research. – *Annual Review of Applied Linguistics* 21 (1), 43–59.
- Dörnyei, Zoltán 2003.** Attitudes, orientations, and motivations in language learning: Advances in theory, research, and applications. – *Language Learning* 53 (S1), 3–32.

- Dörnyei, Zoltán, Kata Csizér 2012.** How to design and analyze surveys in SLA research? – Research methods in second language acquisition: A practical guide. Eds A. Mackey, S. Gass. Malden, MA: Wiley-Blackwell, 74–94.
- Gardner, Robert C. 1985a.** The attitude/motivation test battery: Technical report. Manuscript; <http://publish.uwo.ca/~gardner/docs/AMTBmanual.pdf>. Vaadatud 3.05.2016.
- Gardner, Robert C. 1985b.** Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation. London: Arnold.
- Gardner, Robert C. 2004.** Attitude/motivation test battery: International AMTB research project. Manuscript; <http://publish.uwo.ca/~gardner/docs/englishamtbf.pdf>. Vaadatud 25.01.2016.
- Gardner, Robert C. 2006.** Motivation and second language acquisition. Manuscript; http://publish.uwo.ca/~gardner/docs/SPAIN_TALK.pdf. Vaadatud 5.05.2016.
- Kagan, Olga 2012.** Intercultural competence of heritage language learners: Motivation, identity, language attitudes, and the curriculum. – Proceedings of Intercultural Competence Conference 2, 72–84.
- Klaas-Lang, Birute, Kristiina Praakli 2015.** Milleks mulle eesti keel? Riigikeele oskuse vajalikkusest vene koolinoorte pilgu läbi. – Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat 11, 111–126.
- Klaas-Lang et al. 2015 = Klaas-Lang, Birute, Tiina Kikerpill, Kristiina Praakli, Ilze Zagorska, Ülle Türk 2015.** Eesti, Läti, Leedu, Soome, Iirimaa ja Kanada riigikeeleõppe võrdlev uuring. Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituut. Tartu; https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/49667/Riigikeeleõppe_võrdlev_uuring.pdf?sequence=1&isAllowed=y. Vaadatud 4.12.2015.
- Kormos et al. = Kormos, Judit, Kata Csizér, Janina Iwaniec 2014.** A mixed-method study of language-learning motivation and intercultural contact of international students. – Journal of Multilingual and Multicultural Development 35, 151–166.
- Krashen, Stephen D. 1981.** Second language acquisition and second language learning; http://sdkrashen.com/content/books/sl_acquisition_and_learning.pdf. Vaadatud 2.12.2015.

- Kruusvall, Jüri 2015.** Eesti integratsiooni monitooring 2015. Keelteoskus ja keelte praktiline kasutamine. Kultuuriministeerium;
<http://www.kul.ee/sites/kulminn/files/6peatykk.pdf>. Vaadatud 24.05.2016.
- Maisla, Diana 2014.** Eesti keele mineviku ajavormid vene emakeelega üliõpilaste kasutuses. *Dissertationes linguisticae Universitatis Tartuensis* 20. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Noels *et al.* 2003 = Noels, Kimberly A., Luc G. Pelletier, Richard Clément, Robert J. Vallerand 2003.** Why are you learning a second language? Motivational orientations and self-determination theory. – *Language Learning* 53, 33–64.
- Pinto, Maria da Graça L. Castro 2009.** Second language acquisition: A multifaceted process in permanent search of valid and reliable findings. – *A linguagem au vivo*. Orgs. Isabel Margarida Duarte, Olívia Figueiredo, João Veloso. Porto: Faculdade de Letras da Universidade do Porto, 189–207.
- Pool, Raili 2007.** Eesti keele teise keelena omandamise seaduspärasusi täis- ja osasihitise näitel. *Dissertationes philologiae estonicae Universitatis Tartuensis* 19. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Ryan, Richard M., Edward L. Deci 2000.** Intrinsic and extrinsic motivations: classic definitions and new directions. – *Contemporary Educational Psychology* 25, 54–67.
- Soll, Maie 2015.** The ethnic identity of Russian-speaking students in Estonia in the context of educational change. *Dissertationes de mediis et communicationibus Universitatis Tartuensis* 25. Tartu: University of Tartu Press.
- TÜ = Tartu Ülikool 2016.** Avalik teave ja statistika. Õpestatistika;
<http://kodu.ut.ee/~elasn/AANN00.html>. Vaadatud 23.05.2016.
- Ushioda, Ema 2008.** Motivation and good language learners. – *Lessons from good language learners*. Ed Carol Griffiths. Cambridge: Cambridge University Press, 19–34.
- Ushioda, Ema, Zoltán Dörnyei 2012.** Motivation. – *The Routledge handbook of second language acquisition*. Eds. S. Gass, A. Mackey. New York: Routledge, 396–409.
- Yan, Hui 2009.** Student and teacher de-motivation in SLA. – *Asian Social Science* 5 (1), 109–112.

Motivation and attitudes towards learning Estonian of the exchange students at the University of Tartu

Summary

The objective of this Bachelor's thesis was to investigate the motivation and attitudes towards learning Estonian of exchange students at the University of Tartu. In particular, this paper aimed to find out the reasons for learning and for not learning Estonian. For this purpose, a survey was constructed, containing questions concerning motivation towards learning Estonian and also an attitude scale. Students' attitudes were measured on the Likert-type 6-point scale, that had 15 items in three categories. The survey was conducted online in February and March 2016 with a total of 26 respondents. The data obtained were classified and interpreted according to the following theoretical framework.

Most researches agree that motivation is crucial in second language acquisition (SLA) (Ushioda 2008: 19). Motivation is a very complex construct with many facets (Gardner 2006: 2) and there are various ways to research it. In this paper, the analysis was based on Gardner's (1985b: 51) motivation dichotomy (integrative and instrumental motivation), Ryan and Deci's (2000: 55) self-determination theory (amotivation), and also Dörnyei's (2001: 51) expanded framework (demotivation).

What are the reasons for learning Estonian? The results indicated that the exchange students are mainly instrumentally motivated which refers to the economic and practical advantages of learning Estonian. Many reasons could be listed: to complete studies, to manage in daily life, and also to get a job. The students showed integrative motivation as well which is stressing the value of learning Estonian to become a part of its culture. The reasons can be different – to integrate into Estonian life and culture, interest in the language itself, to speak with the family, and fun language course. Also, frequently was mentioned the belief that if you are living in a foreign country you should learn the language. These results confirm the hypothesis that exchange students have more

instrumental motivation in learning Estonian. However, most learners were both instrumentally and integratively motivated to learn Estonian.

What are the reasons for not learning Estonian? The most mentioned aspects were that students do not need Estonian and they are not planning to use the language in the future which shows students' amotivation. Furthermore, exchange students found that in Estonia it is possible to manage in English and Russian. Many demotives were found such as the belief that Estonian is not perspective to learn, its reputation of being difficult to study, and limited time of study.

The exchange students' attitudes were measured in three categories. Firstly, the positive items (6 items) indicated integrative motivation. Thus, language learners had stronger positive attitudes. Secondly, the negative items (5 items) described rather a- or demotivation; whereby non-learners had stronger negative attitudes. Thirdly, items (4 items) that demonstrated instrumental motivation showed similar results for learners and non-learners.

However, these results must be taken with caution for several reasons. First of all, the number of participants in the current paper is too low to draw thorough conclusions. Another aspect to take into account is that there are many other factors (chiefly individual differences) that could influence one's motivation and attitudes in SLA. Therefore, a qualitative approach, e.g. using unstructured or semi-structured interviews, may be useful to achieve an explorative and deeper understanding of second language learning motivation.

Lisa

Küsimustik: motivatsioon ja hoiakud eesti keele õppes

Motivation and attitudes towards learning Estonian

A. Background Information

1. What is your gender? (male/female)
2. What is your age?
3. What is your field of study at the University of Tartu?
4. What is your home country (country were you lived prior to studying in Estonia)?
5. What is the highest educational/academic degree you hold? *If currently enrolled, mark the previous grade or highest degree received.*
(completion of secondary school, Bachelor's degree, Master's degree, Doctoral degree, other)
6. How many languages do you speak?
(1, 2, 3, 4, 5, 6, other) *Please name them.*
7. What languages do you use in Estonia? *Please name them.*
8. How long are you planning to stay in Estonia?
(1 semester, 2 semesters, longer)

B. Motivation to learn Estonian

1. Have you learned or currently learning Estonian? (yes/no)
2. a. What are your reasons for learning Estonian language?
b. What are your reasons for NOT learning Estonian language?
(*Please mention and specify as much reasons as possible.*)
3. What level of Estonian proficiency do you expect to achieve?
(basic speaker, intermediate level, advanced level, other)
4. Do you think that Estonian language proficiency might be useful for you in the future?
(yes/no)

C. Attitudes towards learning Estonian

In the following section, I would like you to tell me how much you agree or disagree with the given statements.

strongly disagree (1) – disagree (2) – slightly disagree (3) – slightly agree (4) – agree (5) – strongly agree (6)

1. I think learning Estonian is important in order to learn more about the culture and art of its speakers.
2. Studying Estonian is important because it will make me more educated.
3. I think learning Estonian is difficult.
4. I wish I were fluent in Estonian.
5. Studying Estonian is important to me in order to achieve a personally important goal (e.g. to get a degree).
6. To be honest, I really have no desire to learn Estonian.
7. I like Estonian-language magazines, newspapers, and books.
8. Studying Estonian is important because I will need it for my career.
9. Learning Estonian is a waste of time.
10. I wish I could have many native Estonian speaking friends.
11. Studying Estonian is important because it will allow me to meet and converse with more and varied people.
12. I think my Estonian course is/was boring.
13. I find learning Estonian really interesting.
14. Studying Estonian is important to me in order to gain the approval of the society.
15. I do not have any great wish to learn more than the basics of Estonian.

**Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks
tegemiseks**

Mina, Liis Reile (sünnikuupäev: 25.03.1993)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose "Tartu Ülikooli välistudengite motivatsioon ja hoiakud eesti keele õppes", mille juhendaja on Birute Klaas-Lang,
 - 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 27.05.2016